

**การพัฒนานวัตกรรม
การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและ
ธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

**สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ**

บทสรุปผู้บริหาร

การพัฒนานวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- ๑) เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๒) เพื่อสร้างนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๓) เพื่อใช้นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ
- ๔) เพื่อประเมินและปรับปรุงนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัย ออกเป็น ๔ ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ ๒ การสร้างนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ ๓ การใช้นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินและปรับปรุงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ดังนี้

๑.๑ ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษารายงานผลการดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๑ พบว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้เสนอว่าการส่งเสริมการศึกษาเพื่อสร้างเยาวชนให้เป็นสุจริตชนทุกภาคส่วนต้องร่วมกันสนับสนุนส่งเสริมให้เป็นนโยบายการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ปรับทิศทางจากการมุ่งสร้างคนเก่งให้เป็นการสร้างคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินชีวิตสอดคล้องตามหลักปรัชญาพอเพียง เพื่อสังคมที่มีเสถียรภาพ สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้ก้าวหน้าอย่างมั่นคง รวมทั้งการแก้ปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศชาติอย่างยั่งยืน โดยสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อวางรากฐานการปลูกจิตสำนึกความซื่อสัตย์สุจริต อันเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศชาติให้แก่นักเรียน ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนทั้งในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมถึงการพัฒนาการทำงานของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดบนพื้นฐานของการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ปัจจุบันมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเข้าร่วมโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน ๒๒๕ เขต และมีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการ จำนวนทั้งสิ้น ๓๐,๑๑๒ แห่ง

แนวทางการขับเคลื่อนโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามปฏิญญาโครงการโรงเรียนสุจริต ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันของสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการประกอบด้วย การดำเนินงานตามปฏิญญาด้านการป้องกัน ด้านการปลูกฝัง และด้านการสร้างเครือข่าย โดยการดำเนินงานในแต่ละด้านมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีคุณลักษณะ ๕ ประการ ประกอบด้วย ๑) ทักษะกระบวนการคิด ๒) มีวินัย ๓) ซื่อสัตย์สุจริต ๔) อยู่อย่างพอเพียง และ ๕) จิตสาธารณะ

ผลการดำเนินงานของโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

๑.๑.๑ ข้อมูลเชิงปริมาณ มีผลการดำเนินงานของโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ๑) สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ ๑๐๐ มีการนำหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน ๒) นักเรียนที่ผ่านการเรียนการสอนหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ร้อยละ ๘๐ ได้รับการปลูกฝังให้มีทัศนคติและค่านิยมไม่ยอมรับการทุจริต ๓) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ ๘๐ มีส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต ๔) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ ๘๐ ดำเนินกิจกรรมตามโครงการเพื่อสร้างความตระหนักรู้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้มีค่านิยมร่วมด้านทุจริต มีจิตสำนึกสาธารณะ และสามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ๕) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยละ ๘๐ ดำเนินกิจกรรมตามโครงการเพื่อสร้างความตระหนักรู้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้มีค่านิยมร่วมด้านทุจริต มีจิตสำนึกสาธารณะ และสามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ๖) ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออนไลน์ (Integrity and Transparency Assessment Online: ITA Online) ปีงบประมาณ

พ.ศ. ๒๕๕๙ มีผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยภาพรวมระดับประเทศได้คะแนนร้อยละเฉลี่ย ๘๑.๓๖ ซึ่งถือว่ามีคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานอยู่ในระดับสูงมาก โดยดัชนีความปลอดภัยจากการทุจริตในการปฏิบัติงานได้คะแนนสูงสุดร้อยละเฉลี่ย ๙๒.๙๐ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยภาพรวมระดับประเทศได้คะแนนร้อยละเฉลี่ย ๘๔.๓๐ ซึ่งถือว่ามีคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานอยู่ในระดับสูงมาก โดยดัชนีความปลอดภัยจากการทุจริตในการปฏิบัติงานได้คะแนนสูงสุด ร้อยละเฉลี่ย ๙๓.๓๗ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยภาพรวมระดับประเทศได้คะแนนร้อยละเฉลี่ย ๘๕.๑๒ ซึ่งถือว่ามีคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานอยู่ในระดับสูงมาก โดย ดัชนีความปลอดภัยจากการทุจริตในการปฏิบัติงาน ได้คะแนนสูงสุดร้อยละเฉลี่ย ๘๘.๓๔

๑.๑.๒ ข้อมูลเชิงคุณภาพ มีผลการดำเนินงานของโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ๑) นักเรียนตระหนักรู้และให้ความสำคัญกับปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน มีกระบวนการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และป้องกันการทุจริต ๒) ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการป้องกันการทุจริต โดยได้รับการปลูกจิตสำนึกที่ดีด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบ ๓) ผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักรู้ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้แก่ครู และนักเรียน บริหารจัดการสถานศึกษาด้วยความสุจริต ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ไม่คอร์รัปชัน โปร่งใส ตรวจสอบได้ ๔) สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ป้องกันการทุจริต และการปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนอย่างเป็นระบบ และมีภาคีเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง ๕) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมและต่อต้านการทุจริตอย่างเป็นระบบ ๖) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตด้วยความเข้าใจและเต็มใจ

๑.๒ ผลการสร้างนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับร่าง) ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเบื้องต้น ประกอบด้วย ๑) ผลการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับนวัตกรรม และผลการศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (โครงการโรงเรียนสุจริต) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาใช้เป็นสารสนเทศในการยกย่องนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยเอกสารแนวทางการดำเนินงาน ๑๕ เล่ม ดังนี้ เล่มที่ ๑ แนวทางการดำเนินงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต เล่มที่ ๒ แนวทาง

การดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต เล่มที่ ๓ แนวทาง การดำเนินกิจกรรมเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสุจริตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต เล่มที่ ๔ แนวทางการดำเนินกิจกรรมการวิจัยตามรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษา โครงการโรงเรียนสุจริต เล่มที่ ๕ คู่มือประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) เล่มที่ ๖ แนวทางการดำเนินกิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ. ระดับจังหวัด เล่มที่ ๗ แนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนสุจริต เล่มที่ ๘ คู่มือแบบประเมินโรงเรียนสุจริตพระราชทานด้านความโปร่งใส เล่มที่ ๙ แนวทางการดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์ต่อต้านการทุจริตผ่านสื่อภาพยนตร์สั้น เล่มที่ ๑๐ แนวทางการ ดำเนินกิจกรรมบริษัทสร้างการดี เล่มที่ ๑๑ คู่มือแบบประเมินเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสุจริต เล่มที่ ๑๒ แนวทางการดำเนินกิจกรรมสร้างสำนึกพลเมือง (Project Citizen) เล่มที่ ๑๓ แนวทาง การดำเนินกิจกรรมค่ายเยาวชน "คนดีของแผ่นดิน" เล่มที่ ๑๔ แนวทางการดำเนินกิจกรรม ถอดบทเรียน (Best Practice) เล่มที่ ๑๕ แนวทางการดำเนินกิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ. น้อย และ ป.ป.ช. สพฐ. ชุมชน

ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของ องค์ประกอบนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา **สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละข้อ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๑ ขึ้นไป หมายถึง** ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบนวัตกรรม ในแต่ละประเด็นของนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา **สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความ เหมาะสม** อยู่ในระดับมากที่สุด **มีค่าเฉลี่ย ๔.๖๗** ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด **มี ค่าเฉลี่ย ๔.๗๓** และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด **มีค่าเฉลี่ย ๔.๖๕**

ส่วนข้อเสนอแนะในการปรับปรุง การพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา **สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ก่อนการนำไปใช้ ดังนี้ ๑) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๐ คน ได้ให้ ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันในประเด็นการสร้างนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และ ธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา **สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน** ควรมีการชี้แจง ทำความเข้าใจด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้นำนวัตกรรม ไปใช้เกิดความเข้าใจ และมองเห็นภาพการดำเนินงานทั้งระบบที่มากยิ่งขึ้น ๒) ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ ข้อเสนอแนะในประเด็นหลักการและกรอบแนวคิดของนวัตกรรมฯ ที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับ หลักธรรมาภิบาลนั้น ควรขยายความเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นหลักการสำคัญ ในการดำเนินงานโครงการขนาดใหญ่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน การดำเนินงานตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ โดยกำหนดผู้มีส่วนร่วมให้ครอบคลุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้ที่ได้รับผลได้ผลเสียจากการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสุจริตทั้งในระดับองค์กรและระดับ บุคคล ๓) นวัตกรรมที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นควรเพิ่มเติมรายละเอียดของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่มีบทบาทสำคัญ ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา **สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ไปสู่เป้าหมาย ที่กำหนดไว้ โดยการกำหนดผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งควรกำหนดให้ครอบคลุมทั้งในระดับองค์กร เช่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและระดับบุคคล เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ซึ่งการกำหนดผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ชัดเจนจะช่วยให้ผู้ที่นำนวัตกรรมไปใช้สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ของนวัตกรรมได้อย่างเป็นระบบและไม่เกิดการดำเนินงานที่ทับซ้อน ๔) นวัตกรรมที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นควรแยกรายละเอียดเนื้อหาในส่วนขั้นตอนการดำเนินงาน ออกจากหัวข้อ เพื่อให้ผู้นำนวัตกรรมไปประยุกต์ใช้มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และเป็นขั้นตอนที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ๕) ผู้วิจัยควรเพิ่มขึ้นขั้นตอนการดำเนินการขั้นตอนสุดท้ายในการสรุปและประเมินผลของนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑.๓ ผลการใช้วัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการใช้วัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการตอบแบบสอบถามของผู้รับผิดชอบโครงการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบโครงการของสถานศึกษา ในการนำนวัตกรรมลงสู่การปฏิบัติพบว่า นวัตกรรมสามารถนำไปปฏิบัติได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการทดลองใช้นวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้ ๑) ควรมีการปรับและรวมเล่มนวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางส่วนมีความคล้ายคลึงกัน เช่น เล่มที่ ๓ แนวทางการดำเนินกิจกรรมเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสุจริตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุจริต เล่มที่ ๗ แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต เล่มที่ ๑๑ คู่มือแบบประเมินเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนสุจริต ดังนั้นควรปรับให้เหมาะสมกับบริบท และเล่มที่ ๑ แนวทางการประเมินโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริต ๘) ควรเพิ่มเติมขั้นตอน "การรักษาคุณภาพ" ภายหลังจากการประเมิน เช่น การเขียนแผนภูมิของ แนวทางการดำเนินกิจกรรม และคำอธิบายของแผนภูมิ เพื่อให้วัตกรมมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ๙) นวัตกรรมบางเล่มควรตัดออก เช่น เล่มที่ ๔ แนวทางการดำเนินกิจกรรมการวิจัยตามรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษา โครงการโรงเรียนสุจริต เล่มที่ ๕ คู่มือประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) เล่มที่ ๖ แนวทางการดำเนินกิจกรรม ป.ป.ช. สพฐ. ระดับจังหวัด เนื่องจาก เล่มดังกล่าวมีการปรับเปลี่ยนทุกปีงบประมาณและแนวทางการดำเนินงานต้องอิงเกณฑ์จากหน่วยงานอื่น ๆ

๑.๔ ผลการประเมินและปรับปรุงนวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้นำผลการใช้นวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ฉบับที่ ๑) ปีงบประมาณ ๒๕๖๓-๒๕๖๕ จากขั้นตอนที่ ๓ มาพัฒนาสู่นวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดเนื้อหาที่ผู้วิจัยเพิ่มเติม ดังนี้ ๑) นวัตกรรมเป็นนวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ในแต่ละปีงบประมาณ ดังนั้นในรายละเอียดเนื้อหาควรมีการสอดแทรกผลการดำเนินงานแต่ละปีงบประมาณให้เห็นอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ๒) นวัตกรรมเป็นนวัตกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และนักเรียนในสังกัด ดังนั้นในรายละเอียดกรอบแนวคิดควรมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย และแนวทางการดำเนินกิจกรรม ให้ทันสมัยและทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกระดับการศึกษา ให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะ ที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย ๓) นวัตกรรมที่จัดทำขึ้นในส่วนของแนวทางการดำเนินกิจกรรมสำหรับสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาสุจริต และคู่มือที่ใช้ในการประเมินสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุจริตและโรงเรียนสุจริตพบว่าแนวทางบางส่วนมีความคล้ายคลึงกัน ดังนั้นควรปรับให้เหมาะสมกับบริบท ๔) ผลการใช้นวัตกรรมในการบริหารโครงการควรเพิ่มเติมขั้นตอน "การรักษาคุณภาพ" ภายหลังจากการประเมิน โดยผู้วิจัยควรเพิ่มขั้นตอนการรักษาคุณภาพไว้ในแผนภูมิของแนวทางการดำเนินกิจกรรม และคำอธิบายของแผนภูมิ เพื่อให้วัตกรรมการมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบโครงการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๐ คน โดยนำเสนอวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับปรับปรุง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแนะนำในการปรับปรุงนวัตกรรม จากนั้นผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อสรุปข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขนวัตกรรมโดยมีรายละเอียดข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขนวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑. ควรมีการปรับลดกิจกรรมบางกิจกรรม ควรบูรณาการกิจกรรมของโครงการเข้าสู่การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นสำคัญ โดยกำหนดจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะ ๕ ประการของโครงการโรงเรียนสุจริตและสอดแทรกเนื้อหา หลักการ และแนวคิดในการป้องกันการทุจริต และควรมีการพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีกระบวนการพัฒนานวัตกรรมที่ถูกต้องตามหลักการ แนวคิด และทฤษฎี

0ที่เกี่ยวข้อง เห็นสมควรให้ดำเนินการปรับปรุงเอกสารคู่มือ หรือแนวทางการดำเนินงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เหมาะสมทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานได้อย่างมั่นใจ และมีขวัญกำลังใจในการพัฒนาตนเองจนประสบผลสำเร็จ

๒. การขับเคลื่อนการดำเนินงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในสถานศึกษาที่จะช่วยปลูกฝังคุณลักษณะ ๕ ประการของโครงการโรงเรียนสุจริต ประกอบด้วย ทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะแล้ว การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนสุจริต จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการและเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริตให้เกิดความเข้มแข็ง เพื่อก่อให้เกิดการขับเคลื่อนโครงการในทุกมิติอย่างครบถ้วน

๓. การขับเคลื่อนแนวคิดที่ประชาชนต้องไม่ทนต่อการทุจริตถือเป็นความจำเป็นเร่งด่วนในการจัดการศึกษาในทุกระดับการศึกษา ด้วยการปลูกฝังจิตสำนึกในการแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะรู้จักอยู่อย่างพอเพียง มุ่งสร้างพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับและไม่ทนต่อการทุจริต และเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ผ่านการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาทุกระดับ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะองค์กรที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาให้แก่แก่นักเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ได้จัดทำรายวิชาเพิ่มเติม"การป้องกันการทุจริต" ประกอบด้วยเนื้อหา ๔ หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ ๑) การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ๒) ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต ๓) STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต และ ๔) พลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม พร้อมทั้งจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรครบถ้วนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และส่งให้โรงเรียนทุกแห่งในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และเกิดคุณลักษณะ ๕ ประการของโครงการโรงเรียนสุจริต โดยให้โรงเรียนเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้นมา ดังนั้นเพื่อให้การนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม "การป้องกันการทุจริต" ไปใช้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ควรจัดทำแนวทางการใช้และประเมินผลหลักสูตรต้านทุจริตศึกษารายวิชาเพิ่มเติม "การป้องกันการทุจริต" ขึ้น เพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ตามบริบทของโรงเรียนพร้อมทั้งจัดทำนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้ให้มีประสิทธิภาพและใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในทุกระดับ

๔. นอกจากการพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะ ๕ ประการแล้ว การสร้างความตระหนักรู้และปลูกฝังคุณลักษณะ ๕ ประการของโครงการโรงเรียนสุจริตให้แก่ ผู้บริหาร ครูบุคลากรทางการศึกษา และผู้รับผิดชอบโครงการก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เนื่องจากกลุ่มบุคคลเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ หากผู้ขับเคลื่อนขาดความตระหนักรู้และไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง รวมไปถึงชุมชนและสังคมได้ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาในการ

ขับเคลื่อนโครงการได้ในอนาคต ดังนั้นควรมีแนวทางการดำเนินงานให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้รับผิดชอบโครงการ สามารถศึกษาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสามารถจัดทำนวัตกรรมการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยนำผลงาน/นวัตกรรมที่จัดทำขึ้นไปพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีคุณลักษณะ ๕ ประการได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องและสนใจได้รับทราบต่อไป

๕. ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมบริษัทสร้างการดีให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งในของการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อป้องกันและปลูกฝังนักเรียนให้ตระหนักรู้ เข้าใจ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นคนเก่งใฝ่เรียนรู้ เป็นคนดีซื่อตรงมีกริยามารยาท รู้จักการทำมาหากิน สร้างชีวิตให้รุ่งเรืองขึ้นได้ ชิมช้คุณค่าแห่งการทำความดี สร้างความรู้สึกรับผิดชอบในบริบทของสังคมไทยปัจจุบัน ปลูกฝังค่านิยมการไม่ทุจริตให้กับเด็กนักเรียน ให้มีจิตสำนึกของการมีคุณธรรมไม่มุ่งหวังแต่ผลประโยชน์ส่วนตน ซึ่งจะส่งผลให้เยาวชนที่ผ่านกระบวนการเป็นนักเรียนที่มีคุณภาพเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชาติบ้านเมือง และมีความรักชาติ

๖. กิจกรรม ป.ป.ช.สพฐ.น้อย และป.ป.ช.สพฐ.ชุมชน เป็นกิจกรรมที่มุ่งหวังให้นักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมคิดและเรียนรู้กระบวนการทำงานที่เป็นระบบโปร่งใส ตรวจสอบได้ ชุมชนมีส่วนช่วยให้ข้อเสนอแนะไปพร้อม ๆ กับการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน การที่นักเรียนและชุมชนมีโอกาสร่วมคิดร่วมดำเนินการ และร่วมติดตามตรวจสอบไปด้วยกัน ควรมีการบูรณาการปรับการดำเนินกิจกรรม ป.ป.ช.สพฐ.ระดับจังหวัด กิจกรรม ป.ป.ช.สพฐ.น้อย และ ป.ป.ช.สพฐ.ชุมชน เพื่อให้การดำเนินการป้องกันการทุจริตในโรงเรียนและชุมชนเป็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗. เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนสุจริตที่ดำเนินการบรรลุเป้าหมาย “คุณลักษณะ ๕ ประการของโครงการโรงเรียนสุจริต” ที่มีผลงานเชิงประจักษ์ปรากฏเด่นชัด ควรปรับปรุงพัฒนาแนวทางการประเมินโรงเรียนสุจริตพระราชทาน ภายใต้โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (โครงการโรงเรียนสุจริต) ให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมเพื่อให้หน่วยงานมีโอกาสเข้ารับโล่รางวัลพระราชทาน เป็นขวัญกำลังใจให้แก่โรงเรียนที่ทุ่มเทพัฒนาในการสร้างคนดีให้บ้านเมืองอันจะส่งผลให้ประเทศเจริญก้าวหน้าไปได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

๘. ควรมีกระบวนการจัดการนวัตกรรม และการสะท้อนผลการดำเนินงานสู่หน่วยงานต้นสังกัด เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้รับผิดชอบโครงการทั้งในระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและเป็นพลังในการขับเคลื่อนโครงการในปิงบประมาณต่อไป

๙. นอกจากการพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวทางของโครงการแล้ว ควรให้ความสำคัญกับหน่วยงานสนับสนุนที่เปรียบเสมือน

ผู้ประสานงานหลักระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลให้กับโรงเรียนในสังกัดต่อไป

ผู้วิจัยปรับปรุง “นวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ฉบับปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และค่าสถิติที่ได้จากการวิจัย โดยนำเสนอนวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับปรับปรุง ฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย

เล่มที่ ๑ แนวทางการประเมินโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริต

เล่มที่ ๒ แนวทางการประเมินโรงเรียนสุจริตพระราชทาน

เล่มที่ ๓ แนวทางการใช้และประเมินผลหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต”

เล่มที่ ๔ แนวทางการจัดทำหนังสือเล่มเล็กจากผลการใช้หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เล่มที่ ๕ แนวทางการดำเนินกิจกรรม “ป.ป.ช. สพฐ. น้อย และ ป.ป.ช. สพฐ. ชุมชน”

เล่มที่ ๖ แนวทางการดำเนินกิจกรรม “บริษัทสร้างการดี”

เล่มที่ ๗ แนวทางการดำเนินกิจกรรม “ค่ายเครือข่ายผู้นำเยาวชนไทย หัวใจ STRONG”

เล่มที่ ๘ แนวทางการดำเนินกิจกรรม “สร้างสำนึกพลเมือง”

เล่มที่ ๙ แนวทางการดำเนินกิจกรรม “สื่อสร้างสรรค์ ภาพยนตร์สั้นต่อต้านการทุจริต”

เล่มที่ ๑๐ แนวทางการดำเนินกิจกรรม “ถอดบทเรียน Best Practice”

เล่มที่ ๑๑ แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต

โดยนวัตกรรมทั้ง ๑๑ เล่ม มีส่วนที่คล้ายคลึงกัน ในส่วนของกรอบแนวคิดและมีส่วนที่แตกต่างกัน นำเสนอสรุปรายละเอียด ดังนี้

เล่มที่ ๑ แนวทางการประเมินโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริต

แนวคิดในการจัดทำเอกสารเล่มนี้ จัดทำขึ้น เพื่อใช้ในการตรวจรับรองภายในโรงเรียนที่พร้อมเข้ารับการประเมินตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริต เพื่อขอรับเกียรติบัตรตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กำหนด ให้เป็นไปตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริต ซึ่งมี ๕ มาตรฐาน (รวม ๑๖ ตัวชี้วัด ๙๔ ประเด็นการพิจารณา) รวมทั้งกำหนดขั้นตอนการเข้าสู่กระบวนการตรวจประเมิน การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน การกำหนดกรอบระยะเวลา และเกณฑ์การผ่านตามมาตรฐานโรงเรียนสุจริต

เล่มที่ ๒ แนวทางการประเมินโรงเรียนสุจริตพระราชทาน

แนวคิดในการจัดทำเอกสารเล่มนี้ จัดทำขึ้นสำหรับโรงเรียนที่มีความประสงค์จะขอรับการประเมินเพื่อคัดเลือกเข้ารับโล่โรงเรียนสุจริตพระราชทาน ให้ตรวจสอบคุณสมบัติ และศึกษาขั้นตอน วิธีการ เกณฑ์การประเมินโรงเรียนสุจริตพระราชทาน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางการประเมินโรงเรียนสุจริตพระราชทาน ภายใต้โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (โครงการโรงเรียนสุจริต)

เล่ม ๓ แนวทางการใช้และประเมินผลหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต”

แนวคิดในการจัดทำเอกสารเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดให้โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำหลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียน ตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โดยกำหนดรูปแบบการนำไปใช้ ๖ รูปแบบ ตามบริบทของโรงเรียน

เล่ม ๔ แนวทางการจัดทำหนังสือเล่มเล็กจากผลการใช้หลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต”

แนวคิดในการจัดทำเอกสารเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการจัดทำหนังสือเล่มเล็กจากผลการใช้หลักสูตรด้านทฤษฎีศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” และฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ ฝึกกระบวนการคิด การวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจักษ์ วิจักษ์วางแผน และตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้และวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ ตามเกณฑ์การประเมินหนังสือเล่มเล็ก

เล่มที่ ๕ แนวทางการดำเนินกิจกรรม ป.ป.ช.สพฐ.น้อย และ ป.ป.ช.สพฐ.ชุมชน

แนวคิดในการจัดทำเอกสารเล่มนี้ จัดทำขึ้นเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรม “ป.ป.ช. สพฐ.น้อย และ ป.ป.ช. สพฐ. ชุมชน” ตามคุณลักษณะ ๕ ประการของโครงการโรงเรียนสุจริต โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ ป.ป.ช.สพฐ.น้อย และ ป.ป.ช.สพฐ.ชุมชน มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่อย่างชัดเจนและนำไปปฏิบัติได้ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริม ป้องกัน ต่อต้าน พัฒนาในด้านการป้องกันและต่อต้านการทุจริต และสร้างเครือข่ายการป้องกันการทุจริตในโรงเรียนและชุมชน

เล่มที่ ๖ แนวทางการดำเนินกิจกรรมบริษัทสร้างการดี

แนวคิดในการจัดทำเอกสารเล่มนี้ จัดทำขึ้นในการดำเนินกิจกรรม “บริษัทสร้างการดี” ตามเกณฑ์การดำเนินกิจกรรมบริษัทสร้างการดี ปลูกฝังคุณลักษณะ ๕ ประการของโครงการโรงเรียนสุจริต ได้แก่ ทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และจิตสาธารณะ เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ มีทักษะการบริหารจัดการ มีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมบริษัทสร้างการดีและมีคุณลักษณะ ๕ ประการของโครงการโรงเรียนสุจริต คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ประกอบด้วยการดำเนินงาน ๒ ระดับ ได้แก่ การดำเนินงานบริษัทสร้างการดีระดับโรงเรียน และการดำเนินงานบริษัทสร้างการดีของนักเรียน (คณะกรรมการบริษัทสร้างการดี)

เล่มที่ ๗ แนวทางการดำเนินกิจกรรม “ค่ายเครือข่ายผู้นำเยาวชนไทย หัวใจ STRONG”

แนวคิดในการจัดทำเอกสารเล่มนี้ จัดทำขึ้นเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรม “ค่ายเครือข่ายผู้นำเยาวชนไทย หัวใจ STRONG” จิตพอเพียงด้านทฤษฎี ซึ่งประกอบด้วย S (Sufficient) : ความพอเพียง T (Transparent) : ความโปร่งใส R (Realize) : ความตื่นรู้ O (Onward) : มุ่งไปข้างหน้า N (Knowledge) : ความรู้ G (Generosity) : ความเอื้ออาทร เพื่อให้ นักเรียนเกิดคุณลักษณะ ๕ ประการ ของโครงการโรงเรียนสุจริต มีความรู้และปฏิบัติตนและพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม “ค่ายเครือข่ายผู้นำเยาวชนไทย หัวใจ STRONG”

เล่ม ๘ แนวทางการดำเนินกิจกรรมสร้างสำนักพลเมือง

แนวคิดในการจัดทำเอกสารเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อสร้างสำนักพลเมือง (Project Citizen) โดยมุ่งเน้นที่กระบวนการของหน่วยงานของรัฐในระดับท้องถิ่นและจังหวัด การเรียนรู้มุ่งเน้นในเรื่องเกี่ยวกับภาครัฐในชุมชน สอนนักเรียนให้รู้วิธีตรวจสอบ ติดตาม ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนานโยบายสาธารณะ ตามวิถีประชาธิปไตย เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สามารถทำงานและสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Soft Skills) ทั้งยังสร้างนิสัยให้มีประสิทธิภาพสูง (High Performance Habits) ตามแนวทางในการจัดกิจกรรม ๖ ขั้นตอน ได้แก่ การระบุปัญหา นโยบายสาธารณะในชุมชนของเรา การคัดเลือกหนึ่งปัญหา การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่จะศึกษา การพัฒนาแฟ้มผลงานของชั้นเรียน การนำเสนอแบบปากเปล่าด้วยแฟ้มผลงานและผังนิทรรศการ สรุปประเมินผลและสะท้อนประสบการณ์ เพื่อให้ครูและนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานกิจกรรม นักเรียนมีคุณลักษณะ ๕ ประการของโครงการโรงเรียนสุจริตและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

เล่ม ๙ แนวทางการดำเนินกิจกรรมสื่อสร้างสรรค์ภาพยนตร์สั้นต่อต้านการทุจริต

แนวคิดในการจัดทำเอกสารเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อสร้างความตระหนักรู้ กระตุ้นและร่วมสร้างจิตสำนึกของนักเรียน ได้รู้ถึงผลเสียหาย ความรุนแรงของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และร่วมสร้างสังคมที่ไม่ยอม ไม่ทน และไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตคอร์รัปชันทุกรูปแบบ รวมทั้งสร้างต้นแบบผลงานสื่อสร้างสรรค์ ภาพยนตร์สั้นต่อต้านการทุจริตที่มีคุณภาพไปใช้เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ โดยเน้นการสอดแทรกแนวคิดด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงการปลูกฝังจิตสำนึกให้รักและหวงแหนศิลปวัฒนธรรมของชาติลงไปเนื้อหาของภาพยนตร์

เล่มที่ ๑๐ แนวทางการดำเนินกิจกรรมถอดบทเรียน Best Practice

แนวคิดในการจัดทำเอกสารเล่มนี้ เป็นการดำเนินกิจกรรม “ถอดบทเรียน Best Practice” ที่เป็นระบบ มีการบูรณาการและมีความเชื่อมโยงกัน ซึ่งในกระบวนการอาจมีวิธีการเฉพาะกรณีหรือคุณลักษณะเฉพาะหรือสื่อเป็นส่วนประกอบแต่ต้องเป็นส่วนที่มีความสำคัญในการสนับสนุนและส่งผลสำเร็จที่เป็นเลิศ ใน ๖ ขั้นตอนตามเกณฑ์การประเมิน “Best Practice” เพื่อให้ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจ จัดทำผลงาน/นวัตกรรม และนำไปพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีคุณลักษณะ ๕ ประการ ของโครงการโรงเรียนสุจริต และสอดคล้องกับปฏิญญาโรงเรียนสุจริต ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในระดับต่าง ๆ และ เผยแพร่ต่อสาธารณชนในช่องทางต่าง ๆ

เล่มที่ ๑๑ แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต

แนวคิดในการจัดทำเอกสารเล่มนี้ เป็นการติดตามการดำเนินงาน การประเมินและรายงานโครงการ เพื่อให้บรรลุตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องการให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี คือ “สพฐ.ใสสะอาด ปราศจากคอร์รัปชัน” ตามมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีจำนวน ๓ มาตรฐาน ๑๔ ตัวบ่งชี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัย เรื่อง การพัฒนานวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้จำแนก ข้อเสนอแนะออกเป็น ๒ ส่วน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสุจริต ได้แก่

๑) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ ๒) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดเนื้อหาในแต่ละส่วน ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. ผู้บริหารการศึกษาระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำนวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะ ๕ ประการของโครงการโรงเรียนสุจริต รวมไปถึงการส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายทางการบริหารเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด และวิธีการปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จในด้านอื่น ๆ ต่อไป

๒. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดทิศทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากร และระบบการดำเนินงานให้มีความโปร่งใสและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรสุจริตที่มุ่งเน้นการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำนวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน ไปใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารสำหรับโครงการสำคัญอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรวิจัยและพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้ และต้นแบบการบริหารโครงการ ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และนำไปสู่การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดแก่หน่วยงานต่อไป

๒. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผลการพัฒนาคุณลักษณะ ๕ ประการ ของโครงการโรงเรียนสุจริต เพื่อเป็นการประเมินผลความต้องการจำเป็นของกิจกรรมแต่ละกิจกรรมและนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างแท้จริง

๓. ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนสุจริต ควรศึกษาปัจจัยแทรกซ้อนที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการออกแบบกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐